

PODSUMOWANIE – SPOTKANIE 4

Sieć współpracy województw: pomorskiego, śląskiego, kujawsko-pomorskiego i łódzkiego w zakresie usprawnienia wdrożenia EFS w wymiarze regionalnym

Temat 1: *Wypracowanie mechanizmów zachowania trwałości miejsc świadczenia usług społecznych utworzonych w ramach projektów EFS*

Przebieg spotkania:

W dniach 3-5 września 2019 roku w Katowicach odbyło się czwarte spotkanie w ramach *Sieci współpracy województw: pomorskiego, śląskiego, kujawsko-pomorskiego i łódzkiego w zakresie usprawnienia wdrożenia EFS w wymiarze regionalnym*.

Podczas pierwszego dnia (03.09.2019 r.) powitano uczestników, omówiono szczegółowy harmonogram i zakres spotkania oraz kwestie dotyczące dalszej współpracy Sieci.

Drugi dzień rozpoczął się od spotkania z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych posiadających wieloletnie doświadczenie w świadczeniu usług opiekuńczych i asystenckich oraz realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych w obszarze usług społecznych.

Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Zaburzeniami Psychicznymi i Ich Rodzinom „YAVA” z Częstochowy ma na celu zwiększenie i polepszenie jakości wsparcia osób niesamodzielnych, starszych, zwłaszcza z chorobą Alzheimera i z niepełnosprawnością oraz ich rodzin/opiekunów. „YAVA” prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy, Ośrodek Wsparcia dla osób z chorobą Alzheimera, Spółdzielnię Socjalną „Złota Jura” oraz Zakład Aktywności Zawodowej. Na co dzień pracując z osobami z niepełnosprawnościami w stowarzyszeniu zauważono, że testy badania predyspozycji zawodowych jakie są proponowane w czasie rekrutacji, w szczególności osobom z niepełnosprawnością intelektualną nie pokazują ich umiejętności wykonawczych i manualnych. Stowarzyszenie stworzyło autorskie narzędzie „Spinacz” które może być stosowane w czasie procesu rekrutacji w firmach, ZAZ lub w szkołach specjalnych. „Spinacz” różni się od testów, tym, że określa czynności wykonawcze, a nie preferencje zawodowe.

Stowarzyszenie Oligos (Rybnik) to organizacja działająca na rzecz osób z niepełnosprawnością, seniorów oraz ich otoczenia. Stowarzyszenie realizuje usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne oraz usługi sąsiedzkie. Ważnym doświadczeniem dla Organizacji z Rybnika był pilotaż przerwy wytchnieniowej dla opiekunów. Prowadzony przez Stowarzyszenie Środowiskowy Dom Samopomocy jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Placówka jest przeznaczona dla osób dotkniętych kryzysem psychicznym oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Świadczy usługi w ramach treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Fundacja Oczami Brata - Fundacja prowadzi pracownie aktywizacji społecznej i zawodowej dla osób z niepełnosprawnością, mieszkania wspomagano-treningowe i Specjalistyczno-Opiekuńczą Placówkę Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży. W ramach Fundacji funkcjonuje Teatr Oczami Brata który prowadzi warsztaty artystyczne dla osób o różnej sprawności, projekt „(Nie)pełnosprawni – aktywni kulturalnie”, promuje twórczość uzdolnionych osób z niepełnosprawnością, organizuje społeczność lokalną i promuje wolontariat, przeprowadza projekt DOWN-LOVE - warsztaty z uczniami szkół, studentami na temat niepełnosprawności, współrealizuje projekt „Biuro Aktywizacji Społecznej”. Wdrażając model asystentury społecznej realizowane są również usługi przerwy wytchnieniowej dla opiekunów faktycznych osób zależnych. Fundacja razem z miastem Częstochowa założyła Spółdzielnię Socjalną „Jasne, że alternatywa 21”.

Fundacja Imago to badawcza organizacja projektowa, której przestrzenią działań są potrzeby mieszkańców lokalnych społeczności i cele rozwoju społecznego. Istotnym elementem działalności jest wypracowanie modelu działania niepublicznego podmiotu – Centrum Asystentury Społecznej (CAS), wyspecjalizowanego w świadczeniu usług asystenckich, przy ścisłej współpracy z OPS i PCPR. Sposób działania CAS zakłada implementację modeli biznesowych w prowadzeniu działalności, a w efekcie uniezależnienia od finansowania ze środków publicznych. Sercem CAS jest kompleksowa oferta usług asystenckich w obrębie jednej, profesjonalnej instytucji, będącej partnerem dla publicznych instytucji opieki i integracji społecznej. Każda z organizacji realizuje obecnie zarówno przedsięwzięcia będące w okresie realizacji projektów jak i te funkcjonujące w okresie trwałości. Często w wypowiedziach zaproszonych gości zwracano uwagę na kompleksowy charakter organizacji, których działania się przeplatają a wręcz uzupełniają. Nie wszystkie projekty były z założenia projektami partnerskimi jednak w okresie trwałości nawiązywano współpracę z samorządem lokalnym.

Dalsza część dnia poświęcona była na rozmowę z ekspertem - **Panem Piotrem Kuźniakiem** prezesem przedstawionej wcześniej Fundacji Imago. Pan Piotr zwrócił uwagę na potrzebę wzmocnienia trwałości w oparciu o kryteria konkursowe:

1. **Doświadczenie** czyli premiowanie instytucji świadczących usługi asystenckie i pokrewne za posiadane doświadczenie, w zależności od lat doświadczenia w świadczeniu usług, bądź liczby zrealizowanych projektów.
2. **Zakres działalności** czyli premiowanie organizacji już prowadzących programy wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, które proponują rozwój uzupełniających usług/form wsparcia? (poszerzenie spektrum usług w ramach konkursu o nowe dla danej organizacji).
3. **Wsparcie personelu realizującego usługi** czyli zapewnienie możliwości szkoleń dla asystentów w trybie ciągłym, tj. uzupełniających, specjalistycznych, poszerzających szkolenie wstępne. Aby zachować ciągłość zatrudnienia ważne jest zapewnienie superwizji grupowych i indywidualnych.
4. **Świadczenie szerokiego pakietu usług** czyli premiowanie za świadczenie szerszego pakietu usług wspierających w ramach jednego projektu, tj. łączenie w ofercie projektu usług asystenckich, opiekuńczych, opieki wytchnieniowej.
5. **Różnorodność grupy docelowej** czyli premiowanie za obejmowanie wsparciem różnorodnych grup klientów (wiek, rodzaje niepełnosprawności, opiekunowie os. zależnych).
6. **Partnerstwo** czyli premiowanie za budowanie partnerstw z samorządem, bądź innymi organizacjami pozarządowymi.
7. **Zróżnicowane terytorium** czyli premiowanie za obejmowanie wsparciem większego terytorium, tj. większej liczby gmin, a także gmin, w których dane spektrum usług nie jest świadczone.

Duże znaczenia dla zachowania trwałości usług społecznych ma również wsparcie rozwoju usług i trwałości na poziomie regionalnym:

1. **Rozwijanie wiedzy dostawców usług w zakresie pozyskiwania środków** czyli zapewnienie systemu szkoleń dla instytucji publicznych i prywatnych dot. zróżnicowanych mechanizmów finansowania.
2. **Rozwijanie wiedzy dostawców usług w zakresie budowania programów usług** czyli zapewnienie systemu warsztatów i wymiany wiedzy dla publicznych i prywatnych podmiotów.

Trzeci dzień poświęcony był na prezentacje oraz dyskusje z drugim ekspertem **panem Pawłem Kasprzykiem** – kierownikiem projektów rozwojowych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach.

Ekspert zwrócił uwagę, jak ważne jest włączenie projektu w codzienne działania gminy/powiatu w zakresie usług społecznych, a nie tylko Wnioskodawcy, gdyż wszystkie usługi świadczone są na rzecz jej mieszkańców. Dla zapewnienia ich trwałości, efektywności i racjonalności prowadzenia na terenie gminy powiatu, kluczowe elementy wszelkich takich działań (z projektów, ustawowych, statutowych) muszą być opracowane/ zaakceptowane przez gminę/powiat. Ekspert podzielił rekomendacje na 3 zakresy:

- 1) finansowy,
- 2) jakości usług,
- 3) kompleksowości usług.

Aby zapewnić zakres finansowy dla trwałości usług społecznych ekspert rekomenduje:

- ✓ wymóg zaplanowania w budżetach gmin/powiatów środków dla zapewnienia trwałości,
- ✓ wymóg wskazania/opisania sposobu finansowania usług po projekcie we wniosku o jego dofinansowanie (w opisie zadań, obszarach odpowiedzialności, podziale środków na lata po projekcie),
- ✓ dla projektów, które wprowadzają zmiany/innowacje w świadczonych usługach społecznych (nowe stanowiska, wdrożenie nowych standardów usług, uruchomienie współpracy między realizatorami usług na terenie gminy/powiatu), dopuszczenie możliwości realizacji i finansowania projektu w perspektywie dłuższej niż 24 m -ce.

Aby zapewnić trwałość jakości usług rekomendacje ekspert rekomenduje:

- ✓ wymóg opracowania przez gminę/powiat lub wspólnie z wnioskodawcą standardów usług społecznych gminy/powiatu, które wnioskodawcy deklarują wdrożyć i zachować w swoich projektach na terenie tej gminy/powiatu realizowanych,
- ✓ takie skonstruowanie standardów usług, by gwarantowały ich jakość, a nie tylko zakres usługi,
- ✓ każdy z wnioskodawców przedstawia do oceny formalnej lub umowy standardy usług obowiązujące w gminie/powiecie na której terenie zamierza realizować projekt,
- ✓ IZ ma prawo wnosić uwagi do przedstawionych standardów jakości usług,
- ✓ potwierdzenie w WND jakości usług świadczonych po projekcie w oparciu o wdrożone/posiadane standardy, w tym odpowiedzialności za realizację po projekcie,
- ✓ zawarcie przez IZ w załączniku Regulaminu konkursu minimalnych wymagań w zakresie standardów usług społecznych.

Aby zapewnić trwałość kompleksowości usług ekspert rekomenduje:

- ✓ obowiązek realizacji projektu przez wnioskodawcę w partnerstwie z gminą/powiatem na terenie której/go projekt będzie realizowany,
- ✓ potwierdzenie w WND koordynacji usług z projektu z usługami oferowanymi/realizowanymi przez gminę/powiat,
- ✓ wymóg wskazania/opisania sposobu zapewnienia kompleksowości usług, w tym obszarów odpowiedzialności.
- ✓ raportowanie trwałości usług społecznych po zakończeniu realizacji projektu.

Eksperci przedstawili rekomendacje w zakresie najistotniejszych aspektów zapewnienia trwałości prowadzonych działań i świadczonych usług oraz podzieli się doświadczeniem w realizacji projektów finansowanych z różnorodnych źródeł, w tym ze środków EFS.

Na zakończenie 4 spotkania odbyła się dyskusja na temat wystąpień przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz zaproponowanych przez ekspertów rekomendacji. Przy podsumowaniu spotkania zostały podjęte wstępne ustalenia w sprawie treści końcowych rekomendacji – tzn. w jakim obszarze i w jakim zakresie wstępne rekomendacje, wypracowane i testowane w trakcie realizacji projektu powinny zostać uzupełnione/wzbogacone w kontekście efektów testowania oraz dalszych rekomendacji eksperckich.

Przedstawiciele poszczególnych członków Sieci omówili sposób upowszechniania efektów jej prac w poszczególnych województwach. Uzgodniono również zakres prac dotyczących stworzenia publikacji podsumowującej prace Sieci.